

ПОВЕРЕННЯ ВИКОНАВЧОГО ДОКУМЕНТА ДО СУДУ, ЯКИЙ ЙОГО ВИДАВ (ПРОБЛЕМАТИКА)

Відповідно до ч. 1 ст. 48 Закону України «Про виконавче провадження» (Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб)», Відомості Верховної Ради України, 2011, № 19–20, ст. 142) (надалі — Закон) виконавчий документ, прийнятий державним виконавцем до виконання, повертається до суду, який його видав, у разі відновлення судом строку для подання апеляційної скарги на рішення, за яким видано виконавчий документ, та прийняття такої апеляційної скарги до розгляду (крім виконавчих документів, що підлягають негайному виконанню).

Виконавчий документ, прийнятий державним виконавцем до виконання, за яким стягувачем є держава, у випадках, передбачених частиною першою статті 47 Закону, повертається до органу, який пред'явив виконавчий документ до виконання.

У чинному законодавстві про виконавче провадження присутня колізія щодо застосування частини першої статті 48 Закону на практиці, яка вбачається у виконавчих документах, що були видані на підставі ухваленого судом заочного рішення та полягає в наступному. Відповідно до ч. 2 ст. 230 Цивільно процесуального кодексу України (Цивільно процесуальний кодекс України, Відомості Верховної Ради України, 2004, № 40–41, 42, ст. 492) (надалі — Кодекс) ухвалюючи заочне рішення суддя вказує відповідачеві на можливість подачі заяви про перегляд заочного рішення впродовж десяти днів з моменту отримання рішення.

Відповідно до ч. 3 ст. 231 Цивільно процесуального кодексу України у результаті розгляду заяви про перегляд заочного рішення суд може своєю ухвалою: залишити заяву без задоволення; скасувати заочне рішення і призначити справу до розгляду в загальному порядку. Частиною 4 цієї ж статті передбачається, що у разі залишення заяви про перегляд заочного рішення без задоволення заочне рішення може бути оскаржене в загальному порядку, встановленому Кодексом.

Відповідно до ч. 2 ст. 292 Цивільно процесуального кодексу України ухвала суду першої інстанції оскаржується в апеляційному порядку окремо від рішення суду у випадках, передбачених статтею 293 Кодексу.

Згідно із п. 16 ч. 1 ст. 293 Цивільно процесуального кодексу України до переліку ухвал, на які можуть бути подані скарги окремо від рішення суду зокрема відноситься ухвала про залишення заяви про перегляд заочного рішення без розгляду.

У разі оскарження ухвали про залишення заяви про перегляд заочного рішення без розгляду строк на апеляційне оскарження рішення починає відраховуватися з дати постановлення такої ухвали. Тобто у разі оскарження відповідачем ухвали суду першої інстанції до апеляційного суду із дотриманням вимог щодо форми та змісту такої скарги та в строки встановлені законом та надані судом першої інстанції для оскарження, суд апеляційної інстанції зобов'язаний прийняти таку скаргу та призначити справу до розгляду. Отже судом апеляційної інстанції при прийнятті апеляційної скарги та призначення справи до розгляду не відновлюється строк для подання апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції у зв'язку із відсутністю факту пропуску строку для апеляційного оскарження.

На думку автора в даному випадку відсутній обов'язковий двухкомпонентний набір фактів у разі наявності яких виконавчий документ, прийнятий державним виконавцем до виконання, повертається до суду, який його видав, а саме — відновлення судом строку для подання апеляційної скарги на рішення, за яким видано виконавчий документ, та прийняття такої апеляційної скарги до розгляду. Тобто в даному випадку питання про повернення виконавчого документа до суду або іншого органу (посадовій особі), який його видав у разі відновлення судом строку для подання апеляційної скарги на рішення, за яким видано виконавчий документ, та прийняття такої апеляційної скарги до розгляду залишається остаточно не вирішеним. Адже згідно із ч. 1 ст. 50 Закону у разі закінчення виконавчого провадження, повернення виконавчого документа до суду або іншого органу (посадовій особі), який його видав, арешт, накладений на майно боржника, знімається, скасовуються інші вжиті державним виконавцем заходи примусового виконання рішення, а також провадяться інші дії, необхідні у зв'язку із завершенням виконавчого провадження.

Питання щодо повернення виконавчого документу до суду та як наслідок питання про зняття арешту, накладеного на майно боржника та скасування інших вжитих державним виконавцем заходів примусового виконання рішення цілком та одноособово вирішується державним виконавцем, що може призвести до зловживань службовим становищем та різного роду спекуляцій з боку державного виконавця при прийнятті рішення про повернення виконавчого документу до суду.

На думку автора, положення ч. 1 ст. 48 Закону з метою однакового застосування норм права усіма сторонами та учасниками виконавчого

провадження, усунення можливостей для зловживань з боку державних виконавців, необхідно доповнити наступним формулюванням — «у разі прийняття апеляційної скарги на ухвалу про залишення заяви про перегляд заочного рішення без розгляду» та викласти у наступній редакції — «Виконавчий документ, прийнятий державним виконавцем до виконання, повертається до суду, який його видав, у разі відновлення судом строку для подання апеляційної скарги на рішення, за яким видано виконавчий документ, та прийняття такої апеляційної скарги до розгляду, (крім виконавчих документів, що підлягають негайному виконанню), прийняття апеляційної скарги до розгляду на ухвалу про залишення заяви про перегляд заочного рішення без розгляду».

ЦИХОНЯ Д. Ю.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного процесу

ПЕРЕДУМОВИ АПЕЛЯЦІЙНОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ СУДУ З ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ

Суди першої, апеляційної, касаційної інстанцій і Верховний Суд України, відповідно до ч. 2 ст. 7 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 року, діють в Україні для забезпечення справедливого та неупередженого розгляду справ у розумні строки. Відповідно, наряду з принципами територіальності та спеціалізації у правовій доктрині виділяють принцип інстанційності. Зазначений принцип, як відзначає Р. М. Мінченко, полягає в тому, що цивільний процес розподіляється на провадження щодо розгляду цивільних справ судами чотирьох судових інстанцій: місцевим судом, судом апеляційної інстанції, Вищим спеціалізованим судом з розгляду цивільних і кримінальних справ і Верховним Судом України. Саме такий, чотирьохінстанційний судовий розгляд цивільної справи, як вважає вчена, забезпечить найбільшу ефективність цивільного судочинства і остаточність та обов'язковість прийнятих судових актів (Мінченко Р. М. Новели касаційного провадження у цивільно-процесуальному законодавстві України / Р. М. Мінченко // Часопис цивілістики. — 2010. — Випуск 9. — С. 37). У свою чергу, ефективний механізм судового захисту прав людини — це найбільш універсальний демократичний інструмент правової держави (Ківалов С. В. Актуальні проблеми судового захисту прав людини в Україні і міжнародні стандарти / С. В. Ківалов // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. — О., 2002. — Випуск 13–14. — С. 6.)